

## **Prevádzkový poriadok** pre prácu snebezpečnými chemickými faktormi

Vypracovaný podľa Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickými faktormi pri práci vznení neskorších predpisov

Prevádzkovateľ: Názov a adresa školy (alebo pracoviska), kde sa pracuje s nebezpečnými chemickými faktormi

Meno a priezvisko zamestnancov (pedagógov), ktorí spĺňajú požiadavky odbornej spôsobilosti s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami:  
(podľa zákona stačí vedúci zamestnanec)

Vypracovaný dňa:

Posudok o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika bol vypracovaný v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou (názov a adresa sídla pracovnej zdravotnej služby) podľa § 30a ods. 3 zák. č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

-----  
autorizácia pracovnej zdravotnej služby

## I. Identifikačné údaje:

Adresa školy:

Zriaďovateľ:

Riaditeľ:

zástupca riad.:

právna forma:

IČO:

DIČ:

OKEČ (odvetvová klasifikácia ekonomických činností):

tel.:

e-mail:

## ÚČEL

Prevádzkový poriadok je vypracovaný a v súlade s ustanovením § 11 NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

Prevádzkový poriadok obsahuje posudok o riziku, informácie o umiestnení zariadenia alebo pracoviska, na ktorom sa vyskytujú nebezpečné chemické faktory (ďalej už NCHF), stanovuje bezpečné pracovné a technologické postupy a pracovné prostriedky pre jednotlivé pracovné činnosti s NCHF, vrátane postupov údržby, bezpečnej manipulácie, skladovania a prepravy v rámci pracoviska ako aj spôsob zneškodňovania odpadov s obsahom NCHF, preventívne a ochranné opatrenia pre jednotlivé činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi vrátane technických kontrolných systémov, havarijný plán a spôsob informovania zamestnancov o NCHF vyskytujúcich sa na pracovisku, rizikách vyplývajúcich z týchto faktorov pre zamestnancov a o preventívnych a ochranných opatreniach.

## 1. DEFINÍCIE

**Nebezpečné chemické látky (NCHL) a nebezpečné chemické zmesi pre ľudí** sú látky a prípravky, ktoré môžu spôsobiť smrť, krátkodobé, dlhotrvajúce alebo opakujúce sa poškodenie zdravia, ak sú vdychované, požité alebo absorbované pokožkou.

**Nebezpečné chemické látky a nebezpečné chemické zmesi na základe účinkov na zdravie ľudí a životné prostredie** podľa nariadenia EPaR (ES) č.:1272/2008:

- výbušné látky
- horľavé látky
- oxidujúce látky
- plyny pod tlakom
- korozívne a žieravé látky
- toxické látky
- dráždivé látky
- látky nebezpečné pre zdravie
- látky nebezpečné pre životné prostredie

**Chemický faktor** je akýkoľvek chemický prvok alebo zlúčenina, ktoré môžu byť súčasťou zmesi, vyskytujú sa v prírodnom stave alebo sú vyrobené, použité alebo uvoľnené, pri akejkoľvek činnosti vrátane vzniknutého odpadu bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú vyrobené zámerné, alebo či sú alebo nie sú uvedené na trh.

**Nebezpečný chemický faktor (NCHF)** je

- akýkoľvek chemický faktor, ktorý spĺňa kritéria klasifikácie ako nebezpečná chemická látka alebo nebezpečná chemická zmes (podľa osobitného predpisu Nariadenie EPaR (ES) č. 1272/2008) bez ohľadu na to, či je alebo nie je tento faktor klasifikovaný podľa tohto predpisu.
- akýkoľvek chemický faktor, ktorý nespĺňa kritéria klasifikácie ako nebezpečná chemická látka alebo nebezpečná chemická zmes (podľa osobitného predpisu Nariadenie EPaR (ES) č. 1272/2008), ale ktorý môže pre svoje fyzikálno-chemické, chemické alebo toxikologické vlastnosti a spôsob použitia alebo výskytu na pracovisku predstavovať riziko pre zdravie a bezpečnosť zamestnancov, vrátane chemického faktora, pre ktorý sa ustanovuje najvyššie prípustný expozičný limit.

**Činnosť súvisiaca s nebezpečnými chemickými faktormi** je akákoľvek práca, pri ktorej sa používajú alebo sa majú používať nebezpečné chemické faktory pri akomkoľvek postupe, vrátane výroby, manipulácie, skladovania, prepravy, zneškodňovania, úpravy, obchodovania a iného zaobchádzania, alebo ktoré vznikajú pri takejto činnosti.

**Zdravotný dohľad** je dohľad nad pracovnými podmienkami a posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu výkonom lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

**Nebezpečnosť** je prirodzená vnútorná vlastnosť nebezpečného chemického faktora, ktorá môže spôsobiť poškodenie zdravia.

**Riziko** je pravdepodobnosť vzniku poškodenia zdravia v prípade použitia chemických faktorov alebo v prípade expozície zamestnancov chemickým faktorom pri práci.

**Karta bezpečnostných údajov (KBU)** je súhrn identifikačných údajov o podnikateľovi, o nebezpečnej chemickej látke alebo o nebezpečnej chemickej zmesi a údajov potrebných na ochranu života a zdravia ľudí a životného prostredia, túto je povinný vyhotoviť podnikateľ pre každú nebezpečnú chemickú látku a každú nebezpečnú chemickú zmes, ktoré uvádza trh.

**Prevádzkový poriadok** je súhrn opatrení na ochranu zdravia zamestnanca a na ochranu verejného zdravia v zariadení, v ktorom existuje riziko poškodenia zdravia.


## Časť A : Posudok oriziku

**Posudok o riziku vypracovaný v zmysle § 4 NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.**

Posúdenie rizika na pracovisku je vykonané na základe úrovne, druhu, trvania expozície zamestnancov a žiakov identifikovaným chemickým faktorom.

### 1. Identifikácia nebezpečných chemických faktorov

V tabuľke je uvedený zoznam, klasifikácia a označovanie jednotlivých chemických látok /zmesí/, používaných pri laboratórnej práci žiakov (triedy a kategórie nebezpečnosti a kódy výstražných upozornení) podľa kariet bezpečnostných údajov, ktoré sú v tlačenej forme k dispozícii v laboratóriu.

Názov látky	CAS *	CLP piktogramy a výstražné slovo	Trieda a kategória nebezpečnosti	Výstražné upozornenie	Bezpečnostné upozornenie	Pozn.**
kyselina sírová	7664-93-9	 Nebezpečenstvo	Žieravosť kože Kategória 1A	H314	P280, P305 + P351 + P338, P310	≤ 10 %

\* Identifikačné číslo

\*\* Uviest' % riedenia, s ktorým môže pracovať žiak

Chemické látky s nebezpečnými vlastnosťami sú používané v malých množstvách (do 10g/žiak) a v takých koncentráciách, ktoré sú považované za bezpečné (limit koncentrácií podľa zákona NR SR č. 67/2010 Z. z.).

### 2. Posúdenie rizika na pracovisku

**Predvídateľná expozícia pracovníkov a žiakov chemickým faktorom**

Pracovník	Počet pracovníkov	Počet hodín chémie (ročne)	Počet hodín expozície (v percentách)
Pedagóg			
Žiaci 7. ročníka			
Žiaci 8. ročníka			
Žiaci 9. ročníka			

Vzhľadom na používané množstvá a koncentrácie nebezpečných chemických faktorov, nie je možné dosiahnuť koncentrácie, ktoré by boli pre pedagóga a žiakov potenciálne nebezpečné – príloha č. 1 NV 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov.

### 3. Charakterizácia rizika

Na posudzovanom pracovisku, na ktorom prichádzajú zamestnanci a žiaci do kontaktu s chemickým faktorom, nepracujú osobitné skupiny zamestnancov (tehotné a dojčiace ženy, ŤZP), osoby do 18 rokov nemanipulujú s chemickými látkami samostatne.

**Pozn.: Navrhujeme zhrnutie charakteru látok, ktoré sa používajú pri výučbe (napr. ide o látky dráždivé, toxické pri vdychovaní, senzibilizujúce a pod., ktoré sa môžu vdychovať alebo vstrebávať cez pokožku, pričom je zabezpečená ochrana žiakov a učiteľov a ďalšie opatrenia na vylúčenie rizika).**

**Návrh na zaradenie prác do kategórií** podľa § 31 zákona č.355/2007 Z. z. a Vyhl. MZ SR č. 91/2018 ktorou sa mení a dopĺňa Vyhl. MZ SR č.448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v znení neskorších predpisov

Pracovná činnosť	Nebezpečenstvo	Kategória prác – žiak	Kategória prác – pedagóg
Výchovno-vzdelávací proces – práca v chemickom laboratóriu	Chemické látky používané pri pokusoch	1	2

Na základe posúdenia rizika, s ohľadom na charakter a intenzitu vykonávaných prác a klasifikáciu používaných chemických prípravkov pracovné činnosti zamestnancov zaradených v profesii „pedagóg“ pri laboratórnej činnosti spĺňajú podmienky pre zaradenie do **kategórie 2 – tolerovateľná miera zdravotného rizika**. Zvýšené riziko poškodenia zdravia je kompenzované ochrannými a preventívnymi opatreniami.

Na základe posúdenia rizika, s ohľadom na charakter a intenzitu vykonávaných prác a klasifikáciu používaných chemických prípravkov pracovné činnosti zamestnancov zaradených v profesii „žiak“ pri laboratórnej činnosti spĺňajú podmienky pre zaradenie do **kategórie 1 – akceptovateľná miera zdravotného rizika**.

#### 4. Plán riadenia rizika

- Pedagóg a žiaci vykonávajú laboratórne postupy, ktoré vyplývajú z experimentov zahrňujúcich predpísaný sled krokov.
- Práce s nebezpečnými chemickými faktormi realizujú len v predpísaných množstvách a koncentráciách, ktoré neohrozujú ich zdravie
- Žiaci aj pedagóg musia pri všetkých pracovných činnostiach súvisiacich s používaním nebezpečných chemických faktorov používať OOPP – najmä laboratórny plášť, ochranné rukavice, ochranné okuliare, respirátor.
- Vzniknutý chemický odpad je potrebné likvidovať podľa platnej legislatívy.

#### Obmedzenia:

V zmysle prílohy č. 1 NV SR č. 286/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom, a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov (v znení č. 105/2015 Z. z.) je zakázané pracovať so škodlivými chemickými faktormi a ich vplyvmi, a to:

a) s látkami a zmesami, ktoré sú klasifikované podľa osobitného predpisu 5) v týchto triedach nebezpečnosti a kategóriách nebezpečnosti s týmito výstražnými upozoreniami:

1. akútna toxicita kategórie nebezpečnosti 1, 2 alebo 3 (H 300, H 301, H 310, H 311, H 330, H 331),
2. žieravosť/dráždivosť pre kožu kategórie nebezpečnosti 1A, 1B alebo 1C (H 314),
3. horľavé plyny kategórie nebezpečnosti 1 alebo 2 (H 220, H 221),
4. horľavé aerosóly kategórie nebezpečnosti 1 (H 222),
5. horľavé kvapaliny kategórie nebezpečnosti 1 alebo 2 (H 224, H 225),
6. výbušniny kategórie nebezpečnosti nestabilné výbušniny alebo výbušniny podtried 1.1 až 1.5 (H 200, H 201, H 202, H 203, H 204, H 205),
7. samovoľne reagujúce látky a zmesi kategórie nebezpečnosti typu A, B, C alebo typu D (H 240, H 241, H 242),
8. organické peroxidy kategórie nebezpečnosti typu A alebo typu B (H 240, H 241),
9. toxicita pre špecifický cieľový orgán po jednorazovej expozícii kategórie nebezpečnosti 1 alebo 2 (H 370, H 371),
10. toxicita pre špecifický cieľový orgán po opakovanej expozícii kategórie nebezpečnosti 1 alebo 2 (H 372, H 373),
11. respiračná senzibilizácia kategórie nebezpečnosti 1 (H 334),
12. kožná senzibilizácia kategórie nebezpečnosti 1 (H 317),
13. karcinogenita kategórie nebezpečnosti 1A, 1B alebo 2 (H 350, H 350i, H 351),
14. mutagenita zárodočných buniek kategórie nebezpečnosti 1A, 1B alebo 2 (H 340, H 341),
15. reprodukčná toxicita kategórie nebezpečnosti 1A alebo 1B (H 360, H 360F, H 360D, H 360FD, H 360Fd, H 360Df),
  - b) s látkami a zmesami s rizikom chemickej karcinogenity uvedené v osobitnom predpise (Nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacim s expozíciou karcinogénnym a mutagénym faktorom pri práci, v znení neskorších predpisov),
  - c) s olovom a jeho zlúčeninami, ktoré sú absorbovateľné ľudským organizmom,
  - d) s azbestom.

## Časť B : Prevádzkový poriadok

### 1. ÚDAJE O PRACOVISKU

Praktická časť chémie sa uskutočňuje v laboratóriu o rozlohe ..... m<sup>2</sup>, ktoré je v rámci budovy školy lokalizované na ..... poschodí. Laboratórium je tvorené z .... miestností, prvou je vlastné laboratórium a druhú časť tvorí sklad na uschovávanie chemických faktorov a laboratórneho skla. Dôležitou súčasťou laboratória je laboratórny nábytok, ktorý predstavujú žiacke laboratórne stoly vyrobené z odolného plastu a učiteľský laboratórny stôl s prívodom vody a elektrickou prípojkou. Po stranách laboratória sú umiestnené skrine určené na uskladnenie laboratórneho skla, techniky a ochranných pomôcok. Súčasťou laboratória je/nie je digester. V priestoroch skladu sú nebezpečné chemické faktory uskladnené v celokovovej skrini, ktorá je uzamknutá. Za používanie chemikálií zodpovedá učiteľ(ka) chémie, chemikálie sú uskladnené v protipožiarnej kovovej skrini, uzamknuté.

Pôdorys pracoviska:

#### 1.1 Zhromažďovanie odpadu

Zdrojom chemických odpadov v školských laboratóriách sú hlavne chemické pokusy, po ktorých vznikajú rôzne odpady, ale aj chemické latky nadbytočné a po expiračnej dobe. Odpady, patriace do jednotlivých skupín, sa likvidujú priamo v laboratóriu neutralizáciou, vhodným riedením alebo zhromažďujú na bezpečnom mieste. Zhromaždenie je dočasné uloženie odpadov pred ďalším nakladaním s nimi. Zhromažďujú sa priamo v laboratóriu v nádobách na to určených. Nádoby sa označujú názvom obyčajne podľa hlavnej zložky, bezpečnostnými symbolmi – piktogramami, podľa nebezpečných vlastností, dátumom začatia zhromaždenia daného odpadu a menom pracovníka, ktorý zaň zodpovedá. Druh zbernej nádoby sa určí na základe fyzikálno-chemických vlastností odpadu. Obaly nebezpečných látok sa tiež považujú za nebezpečne odpady.

#### 1.2 Likvidácia odpadu

Na základe objednávky sa odpad odovzdáva na likvidáciu firme. Kópia uzatvorenia zmluvy s firmou musí byť súčasťou materiálu ako príloha. V prílohe musí byť aj kópia oprávnenia firmy na výkon predmetnej činnosti. Sprievodný list o odovzdaní odpadu musí obsahovať katalógové číslo, množstvo nebezpečného odpadu a základné informácie o fyzikálno-chemických vlastnostiach a bezpečnostné údaje.

## 2. OCHRANNÉ A PREVENTÍVNE OPATRENIA

Zamestnávateľ zabezpečil dodržiavanie všeobecných zásad prevencie rizika, ktoré podľa potreby doplnil špecifickými ochrannými a preventívnymi opatreniami, tak aby znížil riziko vyplývajúce z nebezpečných vlastností NCHF na najnižšiu možnú mieru.

### Všeobecné zásady prevencie rizika

#### Technické a technologické opatrenia:

- Pri používaní strojov, zariadení a náradia sú dodržiavané predpísané pracovné postupy.
- *Pozn.: uviesť pomenovanie učebných pomôcok.*

- Je zabezpečené pravidelné a účinné čistenie a udržiavanie pracoviska ako aj zariadení, ktoré sa používajú, resp. iných zariadení, ktoré tvoria vybavenie pracovných priestorov.
- Únikové cesty a manipulačné priestory, uzávery vody a elektrického prúdu sú trvale voľné.
- Je zabezpečený prístup k pitnej vode a hygienickým zariadeniam.

### **Organizačné opatrenia:**

- Do chemického laboratória vstupujú žiaci pod vedením vyučujúceho v pracovnom oblečení (plášť, prezuvky), so školskými potrebami.
- Pred začiatkom cvičenia žiaci sú povinní skontrolovať stav pomôcok v laboratórnych stoloch podľa evidencie. Zistené nedostatky ihneď nahlásia vyučujúcemu.
- V priebehu roka žiaci pracujú pri tom istom stole.
- Počas práce v laboratóriu je nutné zachovávať bezpečnostné a zdravotné opatrenia pre prácu v chemickom laboratóriu, s ktorým sa žiaci oboznamujú na prvých vyučovacích hodinách chémie, správajú sa podľa pokynov vyučujúceho a neopúšťajú svoje pracovné miesto.
- Laboratórne pomôcky, nádoby a zariadenia nepoužívať na jedenie, pitie, uschovávanie potravín a pod.
- Rozbitie skla alebo znehodnotenie laboratórneho zariadenia sú žiaci povinní ihneď hlásiť vyučujúcemu. Rozbité sklo žiaci odovzdávajú vyučujúcemu, ktorý ho odkladá v kabinete na určené miesto a urobí záznam do zošita o znehodnotení pomôcok.
- Prípadné úrazy žiaci ihneď hlásia vyučujúcemu, ktorý sa postará o prvú pomoc a predlekárske ošetrovanie.
- V prípade vzniku úrazu po jeho zvládnutí, pedagogický pracovník urobí zápis do knihy evidencie úrazov.
- Vyučovacia hodina trvá ... min. a počet žiakov v laboratóriu je limitovaný počtom pracovných miest. V prípade prípravy na súťaže napr. chemická olympiáda práca žiaka predstavuje max. ... hodín týždenne.
- Po skončení práce žiaci starostlivo uložia pomôcky na pôvodné miesto, uzavru prívod vody, vypnú elektrické spotrebiče a organizovane odídu z laboratória.
- Za bezpečnosť žiakov a ochranu zdravia pri laboratórnych cvičeniach zodpovedá príslušný vyučujúci.
- Vyučovacia proces s nebezpečnými CHF prebieha pod neustálym dohľadom pedagóga (v rámci dodržania opatrení § 3 NV SR č. 286/2004 Z. z. ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom) v znení NV SR č. 105/2015.

### **Individuálne opatrenia/náhradné opatrenia:**

Zamestnanci a žiaci používajú pri práci nasledovné OOPP:

- laboratórny plášť,
- ochranné rukavice,
- respirátor,
- ochranné okuliare.

Okrem toho pre zamestnancov i žiakov sú zabezpečené vyhovujúce zariadenia na osobnú hygienu (šatňa, umývaňa, záchod a pod. ).

Výmena OOPP prebieha po uplynutí doby životnosti resp. podľa potreby (v prípade značne znečisteného, opotrebovaného a poškodeného OOPP).



**Doplniť špecifické ochranné a preventívne opatrenia v prípade, ak učiteľ manipuluje s chemickými faktormi toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami:**

- ich skladovanie
- evidencia spotreby v autorizovanom zošite – T+
- odborná spôsobilosť osoby Mgr, Ing. ...., ktorá je oprávnená na manipuláciu s nimi (číslo rozhodnutia o odbornej spôsobilosti .....zo dňa.....) – T a T+
- doklad o absolvovaní odbornej prípravy v akreditovanom vzdelávacom programe v rozsahu 10 hod. jeden krát za 5 rokov
- súhlas orgánu verejného zdravotníctva na skladovanie a manipuláciu s T+ v zmysle § 13 ods.4 písm. h) zákona č.355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov.

**Havarijný plán**

Pri riešení udalosti sa postupuje v 3 etapách:

1. Etapa záchranných prác – je súbor činností na vyslobodenie postihnutých osôb, poskytnutie prvej pomoci, záchrany života, zdravia a majetku, odsun postihnutých do zdravotníckych zariadení a pod.
2. Etapa lokalizačných prác – je súbor činností na zamedzenie pôsobenia negatívnych účinkov a chemických faktorov, kontrolné merania a pod.
3. Etapa likvidačných prác – súbor činností na optimálne odstránenie následkov havárie a vrátenie do pôvodného stavu, likvidácia kontaminovaného materiálu a asanácia zvyškov nebezpečných látok, kontrolné merania a pod.

**3. Pokyny a vybavenie pre prvú pomoc**

**Všeobecné zásady poskytovania prvej pomoci**

- Neposkytovať prvú pomoc na mieste, kde došlo k nehode, pokiaľ pretrváva nebezpečenstvo kontaminácie záchrancu a zachraňovaného!
- Bez ohrozenia vlastného života zistiť, čo sa stalo.
- Zistiť skutkový stav o zdravotnom stave a rozsahu poškodenia (posúdiť stav bezprostredného ohrozenia života).
- Vykonávať opatrenia zachraňujúce život, poskytnúť ďalšiu prvú pomoc podľa stavu postihnutého a účinnými opatreniami zabrániť vzniku alebo rozvoju komplikácií.
- Zabezpečiť lekársku pomoc – šetrný a rýchly odvoz postihnutého do zdravotníckeho zariadenia, zabezpečiť sprevádzanie postihnutého.
- Pre poskytnutie informácií zobrať vždy so sebou aj originálny obal s etiketou, poprípade kartu bezpečnostných údajov o danej látke alebo prípravku.

**Privolanie odbornej pomoci: telefónny kontakt na rýchlu zdravotnú službu RZS – 112**

Po zistení neprítomnosti životných funkcií (do 10 sekúnd) privoláme odbornú pomoc.

Pre prípad neistoty o správnom postupe, využiť možnosť telefonického kontaktu na Klinikum pracovného lekárstva a toxikológie, FNŠP akad. L. Déreza.

Adresa: Limbová 5, 833 05 Bratislava. Tel.: 00421 2 54 77 41 66, Fax.: 00421 2 54 77 46 05, E-mail: [tic@healthnet.sk](mailto:tic@healthnet.sk), Web stránka: [www.healthnet.sk](http://www.healthnet.sk)

## Prvá pomoc pri niektorých udalostiach:

### *Pri nadýchaní*

- Postihnutého vyniesť na čerstvý vzduch.
- Ak je postihnutý v bezvedomí, zistiť či dýcha.
- Ak nedýcha, alebo dýcha nepravidelne, začať ihneď na mieste dýchanie z pľúc do pľúc a zavolať odbornú pomoc na miesto nehody. Ak postihnutý nedýcha, neprevážať ho, ak nie je možné dávať umelé dýchanie počas prevozu.
- Umelé dýchanie neprerušovať dovtedy, dokedy postihnutý sám nedýcha, alebo dokedy lekár nezistí smrť.
- Pri dýchaní z pľúc do pľúc dbať na to, aby záchranca nevdychoval vzduch vydychovaný postihnutým a pri zástave srdca vykonávať vonkajšiu masáž srdca (30 stlačení srdca a 2 plné vdychy – opakovať).
- Ak postihnutý dýcha, umiestniť ho do stabilizovanej polohy (na bok) a udržiavať ho v teple. Ak je postihnutý nepokojný, dbať na to, aby sa neporanil.
- S postihnutým musí ísť vždy sprievodca, aby poskytol informácie o danej chemickej látke.

### *Pri požití*

- Nevyvolávať vracanie! – *i samostatné vyvolávanie zvracania môže spôsobiť komplikácie (vdýchnutie látky do dýchacích ciest a pľúc, napríklad u saponátov a ďalších látok, vytvárajúcich penu alebo mechanické poškodenie sliznice hltanu)*
- Ak je postihnutý pri vedomí, ústa vypláchnuť vodou.
- Privolať odbornú lekársku pomoc a poskytnúť informácie o látke, ktorú postihnutý požil.

### *Pri zasiahnutí očí*

- Postihnutého položiť na chrbát alebo posadiť na stoličku a zakloniť mu hlavu.
- Vyplachovať okamžite oči jemným prúdom vlažnej (ak nie je k dispozícii vlažná aj studenej) čistej pitnej vody smerom od vnútorného očného kútika k vonkajšiemu po dobu 15 minút.
- Privolať odbornú lekársku pomoc a poskytnúť informácie o látke, ktorou bol postihnutý zasiahnutý.

### *Pri zasiahnutí kože*

- Odstrániť kontaminovaný odev.
- Postihnutú kožu oplachovať tečúcou vlažnou (ak nie je k dispozícii i studenou) vodou aspoň 20 min.
- Pri oplachovaní vlasov pozor na oči!
- Pokiaľ nedošlo poraneniu pokožky, je možné použiť mydlo, mydlový roztok alebo šampón.
- Privolať odbornú lekársku pomoc a poskytnúť informácie o látke, ktorou bol postihnutý zasiahnutý.

V prípade neistoty o akú látku ide volať **Národné toxikologické informačné centrum 02/5477416; 0911 166066**

## Vybavenie pre prvú pomoc

- Lekárnička prvej pomoci: je zabezpečená na dostupnom mieste, vybavená podľa platnej legislatívy pre daný typ pracoviska.

- Na pracovisku je zabezpečený dostatok pitnej vody.
- Zodpovedná osoba na hlásenie udalosti v prípade zásahu NCHF: pedagóg.
- Vedenie evidencie nehody vrátane úrazu/porezanie, pichnutie/: pedagóg
- Spôsob a frekvencia školení – 1x ročne, v dokumentácii založiť prezenčnú listinu, školenie musia absolvovať aj žiaci.

## SÚVISIACE PREDPISY

- Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).
- Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1907/2006 z 18. dec. 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry.
- Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1272/2008 zo 16. dec. 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí, o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS a 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1907/2006.
- Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Vyhláška MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií, v znení neskorších predpisov.
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 395/2006 Z. z. o minimálnych požiadavkách na poskytovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov.
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 392/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov.
- Nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacim s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, v znení neskorších predpisov.
- Nariadenie vlády SR č. 286/2004 Z. z. ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom, v znení NV SR č. 105/2015.
- Zákon č. 79/2015 Z. z. - o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

***Pozn.: Do príloh možno uviesť výstražné symboly označovania, zoznam H viet a P viet (v prílohe).***